

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1998/37

Karar Sayısı : 1999/25

Karar Günü : 8.6.1999

R.G. Tarih-Sayı :22.04.2000-24028

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Ankara 1. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 3.4.1998 günlü, 4359 sayılı "14.7.1965 Tarihli ve 657 Sayılı, 8.6.1949 Tarihli ve 5434 Sayılı, 5.3.1964 Tarihli ve 439 Sayılı, 30.4.1992 Tarihli ve 3797 Sayılı, 11.10.1983 Tarihli ve 2914 Sayılı Kanunların Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması ve 5.1.1961 Tarihli ve 222 Sayılı, 24.11.1994 Tarihli ve 4048 Sayılı Kanunların Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun'un geçici 7. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "... 1997 yılında geçici işçi statüsünde azami 7 ay ve daha az süreli çalışmış olan ve ..." sözcüklerinin Anayasa'nın 10. maddesine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Geçici işçi olarak çalışırken yardımcı hizmetler sınıfı kadrolarına atanabilmek için yapılacak sınava katılma başvurusunun reddine ilişkin işlemin iptali için açılan davada, davacının Anayasa'ya aykırılık savını ciddi bulan Mahkeme, 4359 sayılı Yasa'nın geçici 7. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "... 1997 yılında geçici işçi statüsünde azami 7 ay ve daha az süreli çalışmış olan ve ..." sözcüklerinin iptali istemiyle başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A. İtiraz Konusu Yasa Kuralı

3.4.1998 günlü, 4359 sayılı Yasa'nın geçici 7. maddesinin iptali istenilen sözcükleri de içeren birinci fıkrası şöyledir:

"GEÇİCİ MADDE 7.- Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün boş bulunan yardımcı hizmetler sınıfı kadrolarındaki eleman ihtiyacını karşılamak amacıyla bu kadrolara; Genel ve Katma Bütçeli Kuruluşların bütçe ödenekleri çerçevesinde 1997 yılında geçici işçi statüsünde azami 7 ay ve daha az süreli çalışmış olan ve bu Kanunun yayımlandığı tarihten itibaren 30 gün içinde yazılı olarak müracaat etmiş ve bunlar arasından çalıştıkları kurumlarca yapılan değerlendirme sonucunda ihtiyaç fazlası olduğu tespit edilmiş bulunanlar; 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda belirtilen genel ve özel şartları taşımaları, 1.1.1998 tarihi itibarıyla 40 yaşından gün almamış bulunmaları, ilköğrenim (ilkokul ve ortaokul) veya lise ve dengi okul mezunu olmaları, ihtiyaç duyulan illerde çalışmayı kabul etmeleri ve her iki kurum için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Sağlık Bakanlığı ile müştereken yapılacak merkezi (Ö.D.Y.M.) sınavı başarıları kaydıyla 1998 yılı sonuna kadar Maliye Bakanlığınca kullanılmasına izin verilen yardımcı hizmetli kadrolarına başarı sıralamasına göre atanabilirler."

B. Dayanılan Anayasa Kuralı

İtiraz başvurusunda dayanılan Anayasa kuralı şöyledir:

"MADDE 10.- Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

C. İlgili Anayasa Kuralı

İlgili görülen Anayasa kuralı şöyledir :

"MADDE 70.- Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir.

Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez."

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, Ahmet Necdet SEZER, Güven DİNÇER, Samia AKBULUT, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Mustafa YAKUPOĞLU, Nurettin TURAN, Aysel PEKİNER, Mahir Can ILICAK ve Rüştü SÖNMEZ'in katılmalarıyla 31.7.1998 günü yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verildi.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralı ile dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları, bunların gerekçeleri ve öteki yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün boş bulunan yardımcı hizmetler sınıfı kadrolarındaki eleman ihtiyacının 1997 yılında geçici işçi statüsünde azami 7 ay ve daha az süreli çalışmış olanlar arasından seçilerek karşılanmasına ilişkin kuralın Anayasa'nın 10. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 29. maddesine göre, Anayasa Mahkemesi, yasaların, kanun hükmünde kararnamelerin ve TBMM İçtüzüğü'nün Anayasa'ya aykırılığı konusunda ilgililer tarafından ileri sürülen gerekçelere dayanmak zorunda değildir. İstemle bağlı kalmak koşuluyla başka gerekçe ile de Anayasa'ya aykırılık kararı verebileceğinden, itiraz konusu kuralla ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 70. maddesi yönünden de incelenmiştir.

Anayasa'nın 10. maddesinde "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar";

70. maddesinde ise "Her Türk kamu hizmetine girmek hakkına sahiptir. Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez" denilerek kamu hizmetine girmede de eşitlik ilkesi benimsenmiştir.

Buna göre yasaların uygulanmasında dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep ayrılığı gözetilmeyecek ve bu nedenlerle eşitsizliğe yol açılmayacaktır. Bu ilkeyle, birbirlerinin aynı durumunda olanlara ayrı kuralların uygulanması ve ayrıcalıklı kişi ve toplulukların yaratılması engellenmektedir. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı olacağı anlamına gelmez. Kimilerinin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen nedenlerle değişik kurallara bağlı tutulmaları eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmaz. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve değişik uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar ayrı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesizedelenmez.

İtiraz konusu kuralla 1997 yılında azami 7 ay çalışan geçici işçilere, diğer koşulları da taşımaları kaydıyla memuriyet sınavına girme hakkı verilmesine karşılık aynı veya farklı yıllarda 7 ay ve daha fazla çalışan geçici işçilere bu hakkın verilmemesi görevin gerektirdiği bir nitelikten kaynaklanmadığı gibi Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen nedenlere de dayanmamaktadır. Çünkü 1997 yılı içinde 7 aydan az çalışanların, aynı ya da diğer yıllarda bu süreden daha fazla çalışanlara göre daha nitelikli hizmet verebilecekleri düşünülemeyeceğinden yapılan ayırımın hizmet gereklerine bu bağlamda kamu yararına uygun olduğu ileri sürülemez.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu sözcükler Anayasa'nın 10. ve 70. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Lütfi F. TUNCEL bu görüşlere katılmamıştır.

VI- SONUÇ

3.4.1998 günlü, 4359 sayılı "14.7.1965 Tarihli ve 657 Sayılı, 8.6.1949 Tarihli ve 5434 Sayılı, 5.3.1964 Tarihli ve 439 Sayılı, 30.4.1992 Tarihli ve 3797 sayılı, 11.10.1983 Tarihli ve 2914 Sayılı Kanunların Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması ve 5.1.1961 Tarihli ve 222 Sayılı, 24.11.1994 Tarihli ve 4048 Sayılı Kanunların Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun"un Geçici 7. maddesinin birinci fıkrasında yer alan, "... 1997 yılında ... azami 7 ay ve daha az süreli ..." sözcüklerinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Lütfi F. TUNCEL'in karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA, 8.6.1999 gününde karar verildi.

Başkan	Üye	Üye
Ahmet Necdet SEZER	Samia AKBULUT	Haşım KILIÇ
Üye	Üye	Üye
Yalçın ACARGÜN	Mustafa BUMİN	Sacit ADALI
Üye	Üye	Üye
Ali HÜNER	Lütfi F. TUNCEL	Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Mahir Can ILICAK

Üye

Rüştü SÖNMEZ

KARŞIOY YAZISI

Anayasa Mahkemesi'nin belirtilen kararıyla, 3.4.1998 günlü, 4359 sayılı Yasa'nın Geçici 7. maddesinin birinci fıkrasında yer alan, "... 1997 yılında ... azami 7 ay ve daha az süreli ..." sözcüklerinin Anayasa'nın 10. ve 70. maddelerine aykırılığı savıyla iptaline karar verilmiştir.

İptali istenilen Geçici 7. maddeye göre; Millî Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün boş bulunan yardımcı hizmetler sınıfı kadrolarındaki eleman ihtiyacını karşılamak amacıyla, bu kadrolara; Genel ve Katma Bütçeli kuruluşların bütçe ödenekleri çerçevesinde;

- 1997 yılında geçici işçi statüsünde azami 7 ay ve daha az süreli çalışmış;
- Bu Kanun'un yayımlandığı tarihten itibaren 30 gün içinde müracaat etmiş;
- (Bunlar arasından) çalıştıkları kurumlarca yapılan değerlendirme sonucunda ihtiyaç fazlası olduğu tespit edilmiş bulunanlar;
- 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda belirtilen genel ve özel şartları taşımaları;
- 1.1.1998 tarihi itibarıyla 40 yaşından gün almamış bulunmaları;
- İlköğretim (ilkokul ve ortaokul) veya lise ve dengi okul mezunu olmaları;
- İhtiyaç duyulan illerde çalışmayı kabul etmeleri ve;
- Her iki kurum için Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Sağlık Bakanlığı ile müştereken yapılacak (Ö.D.Y.M.) sınavını başarmaları;
- Kaydıyla;
- 1998 yılı sonuna kadar Maliye Bakanlığı'nca kullanılmasına izin verilen yardımcı hizmetli kadrolarına başarı sıralamasına göre atanabilirler.

4359 sayılı Yasa tasarısının T.B.M.M.de görüşülmesi sırasında, özellikle Geçici 7. maddeye yönelik görüşmelerde; Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü başta olmak üzere, yatırımcı kuruluşlarda yığılan geçici işçi statüsünde çalışanların buralardan alınarak, kimi kuruluşların

yardımcı hizmetler sınıfı kadrolarında boş bulunan görevlere aktarılmalari, böylece de yatırımcı kuruluşların olanaklarını daha çok yatırıma yönlendirmelerinin düşünüldüğü belirtilmiştir.

Geçici 7. maddede, yardımcı hizmetler sınıfına, geçici işçi statüsünden atanacaklar için gereken koşullar bütün yönleriyle belirlenmiştir.

1997 yılında geçici işçi statüsünde çalışanlar, bu kadrolarda geçmiş yıllardan beri devam edip gelenlerdir. Yasakoyucu, 1997 yılında geçici işçi statüsünde azami 7 ay ve daha az süreli çalışmış olmayı, diğer koşullarla birlikte yeterli görmüştür. Burada amacın kamu yararı gözetilerek, devlette geçici işçi statüsünde çalışmış olanların yardımcı hizmet sınıfına aktarılmasıyla bu statünün yükünün azaltılması hatta tamamen ortadan kaldırılması olduğu anlaşılmaktadır.

Anayasa Mahkemesi kararında da vurgulandığı gibi, yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı olacağı anlamına gelmez. Kimilerinin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen nedenlerle değişik kurallara bağlı tutulmaları eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmaz. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar ayrı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmiş olmaz.

Yasakoyucu kamu yararını da gözeterek geçici işçi statüsünde 7 ay veya daha az çalışmış olmayı, yardımcı hizmetler sınıfına aktarılmanın bir koşulu olarak öngörmüştür. Sadece bu koşulu da yeterli görmemiş ve diğer koşulları da buna eklemiştir.

Anayasa'nın 70. maddesinin birinci fıkrasında, her Türk'ün kamu hizmetlerine girme hakkına sahip olduğu; ikinci fıkrasında da, hizmete alınmada görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez denilmiştir.

İptali istenen kuralın 70. maddenin birinci fıkrasına aykırı bir yönünün bulunmadığı kuşkusuzdur.

Geçici işçi statüsünde çalışan işçilerin, Millî Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Gençlik Spor Genel Müdürlüğü'nün boş bulunan yardımcı hizmetler sınıfı kadrolarına atanabilmeleri için yasakoyucu tarafından belirlenen özel ve genel koşullar ise, 70. maddenin belirlediği hizmete alınmadaki görevin gerektirdiği nitelikler meyanında kabul edilebilecek koşullardır.

Belirtilen nedenlerle, itiraz konusu kuralın Anayasa'nın 10. ve 70. maddelerine aykırılığı bulunmamaktadır. Çoğunluğun kuralın iptali yönündeki görüşüne katılmıyorum.

Üye

Lütfi F. TUNCEL